

Comisia juridică, numiri și imunități

Raport

asupra proiectului de lege pentru implementarea considerentelor unor hotărâri ale Curții Constituționale) (nr. 35 din 24. 02. 2023)

Lectura I

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de lege pentru implementarea considerentelor unor hotărâri ale Curții Constituționale, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă a unui grup de deputați și comunică următoarele.

Condițiile ce au impus elaborarea prezentului proiect de lege rezultă, din necesitatea și obligativitatea implementării unor considerente cu valoare constituțională, conținute în actele Curții Constituționale, care statuează un postulat incontestabil, și anume că **limba de stat a Republicii Moldova este limba română**.

Astfel, în *Hotărârea nr. 36/2013* Înalta Curte a statuat: "123. Prin urmare, nici un act juridic, indiferent de forța acestuia, inclusiv Legea Fundamentală, nu poate veni în contradicție cu textul Declarației de Independență. Atât timp, cât Republica Moldova se află în aceeași ordine politică creată prin Declarația de Independență de la 27 august 1991, legiuitorul constituant nu poate adopta reglementări ce contravin acesteia. Totuși, în cazul în care legiuitorul constituant a admis în Legea Fundamentală anumite contradicții față de textul Declarației de Independență, textul autentic rămâne a fi cel din Declarația de Independență.

124. În lumina celor expuse, examinând efectul cumulat al celor două dispoziții privind denumirea limbii de stat, Curtea constată că interpretarea coroborată a Preambulului și a articolului 13 din Constituție este în sensul unicității limbii de stat, a cărei denumire este dată de norma primară imperativă din Declarația de Independență. Prin urmare, Curtea consideră că **prevederea conținută în Declarația de Independență referitoare la limba română ca limbă de stat a Republicii Moldova prevalează asupra prevederii referitoare la limba moldovenească conținute în art.13 al Constituției.**"

În *Hotărârea Curții Constituționale nr.4/2021* pentru controlul constituționalității Legii nr. 234/2020 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, Înalta Curte a statuat că:

„37. Potrivit articolului 13 alin.(1) din Constituție, în interpretarea Hotărârii Curții Constituționale nr.36/2013, **limba de stat a Republicii Moldova este limba română. Consacrarea constituțională a limbii române ca limbă de stat îi conferă acesteia caracterul de limbă oficială a statului.** [...]

38. Din prevederile articolului 13 din Constituție se poate deduce că acesta recunoaște și protejează două valori: (i) **caracterul oficial al limbii române ca limbă**

de stat și (ii) dreptul la păstrarea, dezvoltarea și funcționarea altor limbi vorbite pe teritoriul țării.”

Aceleași raționamente care au stat la baza Hotărârii nr. 36/2013, Curtea Constituțională le reiterează și în Avizul nr. 3/2017 la proiectul de lege pentru modificarea art. 13 din Constituția Republicii Moldova, menționând suplimentar că:

” Inițiativa de modificare a articolului 13 din Constituție *nu constituie o inițiativă ordinară* de modificare a Legii Supreme, *ci una tehnică, care rezultă din obligativitatea executării hotărârii Curții Constituționale*, și anume a Hotărârii nr.36/2013, care dispune de puterea lucrului judecat, astfel fiind executorie pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele juridice și fizice.”

Prezenta inițiativă legislativă **nu constituie o inițiativă ordinară de modificare a Constituției, ci una tehnică**, care rezultă din obligativitatea executării și/sau implementării actelor Curții Constituționale.

Concomitent, inițiativa legislativă are drept obiectiv obligația Parlamentului de a acționa cu respectarea principiului loialității constituționale și de exercita competența de bază a acestuia, și anume cea de legiferare atribuită de Constituție, în special când o astfel de obligație reiese sau a fost impusă prin interpretările și considerentele conținute în actele Curții Constituționale.

Pentru lectura a doua Comisia Juridică va examina Amendamentele deputaților, Avizele comisiilor permanente a Parlamentului și Avizul Guvernului.

Drept urmare a discuțiilor avute, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor săi (7 voturi „pentru”) propune proiectul de lege nr. **35 din 24.02.2023** spre examinare și adoptare, **în prima lectură**, în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Președintele Comisiei

Olesea STAMATE